

Proč se městům a obcím vyplatí mít svého architekta?

Městský architekt působí nejen jako odborný garant kvalitního urbanistického růstu daného regionu, ale i jako hybatel vztahů k veřejnosti. Dokáže zajistit komplexní péči o sídlo, čerpat z jeho specifik a posílit místního genia loci. Přesto řada měst a obcí nad zavedením funkce městského architekta váhá. Česká komora architektů (ČKA) proto připravila materiál, který komunálním zastupitelům objasní pole působnosti městského architekta. Stejně jako v případě architektonických soutěží Komora městům a obcím nabízí své odborné konzultace.

Zájmem o funkci městského architekta Česká komora architektů vyjádřila již v Politice architektury ČKA 2013, jež se zčásti stala předlohou aktuálně připravované Politiky architektury a stavební kultury, kterou chce Ministerstvo pro místní rozvoj vlády předložit do konce tohoto roku. Cílená podpora pozice městského architekta byla deklarována i v nedávno vydaném programu ČKA Architektura pro komunální volby.

V čem architekt města pomůže?

Ve zmiňovaném materiálu jeho autoři, architekti Marek Janatka a Václav Zůna, uvádějí, že městský architekt je supervizorem, koordinátorem a nositelem koncepce dané obce či města, zároveň je tvůrčím pracovníkem ve vybraných otázkách a expertním poradcem. V textu se dále uvádí: „*Výsledkem optimálního využívání funkce architekta města je zajištění komplexní péče o sídlo, ochrana specifik a charakteristik daného sídla, shrnutá do pojmu ochrana a posilování ‚genia loci‘, zvýšení kvality a hodnoty sídla v uvedených oblastech, zlepšení kvality prostředí, efektivnější vynakládání prostředků na investiční akce a zajištění udržitelného rozvoje sídla.*“

Městský architekt tak podstatnou měrou přispívá ke zlepšení celkového

vnitřního i vnějšího obrazu sídla. Díky svým zkušenostem zvládne např. také administrovat architektonickou soutěž a určit správnou návaznost jejich jednotlivých kroků tak, aby byla využita co nejefektivněji. Současně plní funkci mediátora – prostředníka mezi vedením města a jeho občany. Inicjuje participační procesy, dohlíží na jejich efektivitu a podílí se na vzdělávání veřejnosti v oblasti architektury.

Zavedení pozice městského architekta přitom není nikterak složité. Malá a středně velká sídla jej mohou vyžadovat na základě usnesení rady města či zastupitelstva a následně s architektem uzavřít *Smlouvu o poradenském a konzultačním činnosti*. Obce a města, které mají o zřízení této funkce zájem, se více dozví v dokumentu ČKA *Městský architekt* a zároveň mohou kontaktovat Českou komoru architektů, která jim poskytne bezplatné konzultace. Stalo se tak již v případě Českého Krumlova, kde pozici městského architekta znovu uvádějí v praxi.

Nedostatečná opora pozice v zákoně

Nedůvěru zastupitelů vůči pozici městského architekta ve většině případech přizívuje její nedostatečné ukotvení v zákoně. Žádnou výslovnou úpravu funkce městského architekta v českém právním řádu nenalezneme. V rámci stavebního zákona však umožňuje její ustanovení § 174, který pojednává o expertní součinnosti. Nejasnému vymezení odpovídá i nesjednocená terminologie. Objevují se pojmy jako *městský architekt, architekt města, hlavní architekt, obecní architekt* apod. Všechny však vystihují skutečnost, že se jedná o komplexní činnost architekta při udržování a rozvoji sídla z hlediska architektonického, urbanistického, dopravního, ale i estetického a výtvarného.

Kompletní „manuál“ Městský architekt je zveřejněn na webových stránkách ČKA.

[Tisková zpráva ČKA, 8. 10. 2014]

Dům své doby

Máme chráněná historická centra zakonzervovat, nebo do nich vpustit moderní architekturu? Ve Štýrském Hradci se rozhodli staré město nové době otevřít.

Když byla na konci 90. let ve Štýrském Hradci zahájena stavba městské galerie – Kunsthausu, začala v Rakousku malá architektonická revoluce. Město pyšnicí se centrem ze seznamu památek UNESCO mělo najednou mezi barokní domy přijmout „mimozemskou bublinu“, která svým organickým designem kontrastovala se vším, co stojí okolo. V romantickém Grazu šlo o něco nevídaného.

V Česku vyvolal podobné kontroverze návrh Jana Kaplického na budovu Národní knihovny. Zatímco v Praze se ale radní i památkáři expresivní stavby zalekli, ve Štýrském Hradci se nebáli, jedinečnost nové stavby je přesvědčila o tom, že konzervovat staré město by byla chyba. A vyplatilo se: Kunsthaus se brzy stal ikonou města, aniž by jeho stará část jakkoliv ztratila na hodnotě či kráse.

Novátorský přístup k ochraně historické architektury si památkáři ve Štýrském Hradci zachovali dodnes. Posledním důkazem budiž projekt kancelářského komplexu na náměstí Karmeliterplatz, který před třemi lety dokončil architektonický ateliér LOVE.

Nové administrativní centrum s 208 kanceláři zabírá celý jeden blok starších domů, jež architekti propojili a směrem do vnitřního dvora rozšířili o geometricky zvlněnou bílou vestavbu.

„Komise pro zachování starého města, s níž jsme jednali, pochopila náš záměr. Nechtěli jsme narušit okolní historický kontext, ale posílit ho novým impulzem, který mu pomůže i v 21. století zůstat naživu. Podobné přestavby se koneckonců na tomto místě odehrávají už tisíce let. Dokazují to i základy stavby z mladší doby kamenné, které jsme pod staveništem objevili během archeologického průzkumu. Zakonzervovat historické centrum v současné podobě

a dál už tady nic nepodnikat by znamenalo tento přirozený proces zdeformovat“, říká jeden z autorů návrhu.

Zvnějšku je moderní podoba zrekonstruovaného domu vyjádřena robustními okny, která jako miniaturní balkony vystupují ven z pláště. Jejich výrazné rámy, dodávající celému komplexu charakteristickou podobu, ale vyšly z čistě pragmatického účelu. Spodní část a okraje rámu totiž fungují jako ventilační mříže, jež pomáhají přirozeně klimatizovat vnitřní prostory. Průduchy lze samozřejmě podle potřeby uzavřít, stejně jako celé rámy, jež je možné oddělit od kanceláří prosklenými posuvnými dveřmi. Díky tomu mohou okna sloužit i jako malé zimní zahrady s rostlinami.

„Naše dvouplášťová okna mají výborné izolační vlastnosti, pomáhají šetřit energii, korigují intenzitu denního světla v interiéru, zlepšují pracovní prostor a při tom všem odkazují na historickou tradici. Na podobném principu jsou totiž založena i tradiční okna okolních domů,“ vyjmenovávají výhody použitého systému autoři.

Uvnitř bloku, který architekti rozšířili ze tří stran o novou přístavbu, už ale ikonické rámy nenajdeme. Místo nich zde autoři použili dlouhé řady pásových oken, jež sice na první pohled přiznávají své stáří, na druhou stranu se ale nijak neperou s tradičními fasádami starších domů, na něž navazují.

Pomáhá tomu i hladká bílá omítka, která všechny sousedící budovy spojuje do jednoho kompaktního celku.

Nová vestavba se ke starším stavbám uvnitř nádvoří chová šetrně – a to i díky svým elegantně zalomeným zdem. Při pohledu na všechny strany dvora je totiž zřejmé, že se při vytváření futu-

ristického tvaru budovy autoři inspirovali právě u původních domů.

Ty jsou na sebe uvnitř bloku nalepeny tak nesourodě, že z každé stavby vyčuhuje nějaká hrana. Architekti si tuto formu vypůjčili a na druhé straně uzavřeného prostoru ji vtělili do svého nového objektu.

Podtrhli tím teze, s nimiž se do projektu pustili. Staré město obohatili o kus moderní architektury, aniž by tím jakkoliv ublížili jeho historické atmosféře. Do detailu následovali původní charakter staletých domů, a tak jim vytvořili sourozence, který se nijak neper s kontextem přilehlého náměstí, ale ani se ho nesnaží kopírovat.

Pouze čitelně a sebevědomě říká: Jsem domem své doby, ale nepopírám, co bylo předtím. Jsem pokračovatelem všeho, co zde stálo přede mnou.

[Hospodářské noviny, příloha Víkend, č. 45, 7.–9. 11. 2014; © 1996-2014 Economia, a. s., dostupné též z: <http://archiv.ihned.cz>; redakčně kráceno]

Cenu Ministerstva kultury za architekturu získal Ladislav Lábus

Dne 23. října 2014 proběhl slavnostní ceremoniál předávání cen Ministerstva kultury České republiky. Cenu za architekturu získal architekt a děkan Fakulty architektury ČVUT Ladislav Lábus, kterého v květnu nominovala Česká komora architektů (ČKA).

Ve svém doporučení ČKA vyzdvihla nejen kvalitní tvorbu tohoto významného architekta, ale i jeho soustavnou pedagogickou činnost a pevnost názorů, která mu mezi kolegy zajišťuje neochvějnou autoritu. V úvodu své nominace pak Komora přímo uvádí: „*Architekt Ladislav Lábus je jednou z nejvýraznějších žijících legend české architektury. Je znám svým hloubavým a citlivým přístupem, který je zároveň pevný jak skála. V době přelétavých a pomíjivých gest, které jsou tolik typické pro současné období tekuté modernity, včetně povrchního kopírování vnějších znaků a přebujelé snahy upoutat na sebe již tolik unavenou pozornost diváků, si Ladislav Lábus jde pevně svou vlastní cestou.*“

Pevnost názoru se projevuje i v samotné tvorbě Ladislava Lábusa. Jejím nejvíce charakteristickým rysem je nadčasovost, o níž se snaží každý architekt, ale vykročí k ní jen málokdo. Každý prvek díla nachází své opodstatnění a podporuje promyšlenou ideu celku. Ladislav Lábus zkrátka zcela „*záměrně sleduje vyšší hodnoty a cíle, než jen zajištění střechy nad hlavou. Právě svými zvýšenými nároky na pomalou a pečlivou přípravu stavby staví hodnotu svých staveb na trvanlivosti a stálých hodnotách, které tak snadno nepodléhají aktuálnímu vkusu,*“ uvádí dále ČKA ve své nominaci.

[Tisková zpráva ČKA, 24. 10. 2014]

Nová monografie od Jaroslava Buriana s názvem **Geoinformatika v prostorovém plánování** je určena zejména studentům geoinformatických, geografických a kartografických oborů, kteří se vzdělávají v oblasti územního plánování. Jako studijní materiál může sloužit také zájemcům z řad úředníků či zaměstnanců v soukromých firmách zabývajících se prostorovým plánováním.

[1. vyd. Olomouc : 2014, Ediční řada – odborná publikace, 135 s. ISBN 978-80-244-4104-7]

-tb-

Ministryně Šlechtová: Chci efektivnější resort

Nová ministryně Ministerstva pro místní rozvoj Karla Šlechtová představila dne 4. listopadu 2014 na své první samostatné tiskové konferenci svou koncepci efektivního a silného resortu.

Zásadní změny spočívají především v přehlednější organizační struktuře úřadu. Došlo i k dílčím personálním změnám, z nichž většina vznikla odchodem úředníků spolu s bývalou ministryní do Bruselu.

NOK (Národní orgán pro koordinaci) Po Ing. Danielu Braunovi převzala funkci náměstka JUDr. Olga Letáčková.

Ministryně Karla Šlechtová zavedla dvě zcela nové sekce – Sekci regionálního rozvoje a Sekci veřejného investování. Pod sekci **Regionálního rozvoje** nově spadají tyto odbory: Odbor rozvoje a strategie regionální politiky, Odbor územního plánování, Odbor politiky bydlení, Odbor cestovního ruchu a Samostatné oddělení administrativ regionálních programů.

Pod sekci **Veřejného investování** nyní patří Odbor práva veřejných zakázek a koncesí, Odbor stavebního řádu, Odbor územně a stavebně správní, Odbor elektronizace veřejných zakázek a koncesí, který byl zcela nelogicky až doteď součástí sekce řízení úřadu a také Odbor veřejných dražeb a realitní činnosti. Sekci povede Ing. Ondřej Votruba, který na MMR přichází z agentury CzechInvest.

Relativně nezměněně naopak zůstaly dvě sekce MMR: Sekce NOK a Sekce řízení úřadu. „Jedinou změnou v Sekci řízení úřadu je, že do této sekce přidávám horizontální odbor projektového řízení, který horizontálně musí pokrýt všechny sekce na MMR a všechny agendy tohoto ministerstva,“ uvedla ministryně.

Ministryně zároveň zcela ruší ke dni 9. listopadu dvě sekce úřadu – Sekci cestovního ruchu a Sekci územní a bytové politiky. Dva dosavadní náměstci, kteří tyto sekce vedou, Ing. Jiří Houdek a Ing. Petr Smrček, již dostali od ministryně Karly Šlechtové několik nových pracovních nabídek v rámci resortu.

„Jsem hluboce přesvědčena, že všechny tyto změny povedou k posílení Ministerstva pro místní rozvoj,“ dodala ke smyslu změn ministryně.

[Tisková zpráva MMR ze 4. 11. 2014. Dostupné z: www.mmr.cz]

Světový den měst

Valné shromáždění OSN v roce 2013 rozhodlo o tom, že poslední říjnový den učiní Světovým dnem měst. Letošním tématem je **Řízení transformace měst**. V České republice je věcným gestorem tohoto programu Ministerstvo pro místní rozvoj.

Hlavní slavnosti se konají v čínské Šanghaji. Program OSN pro lidská sídla (UN-Habitat), který témata pro Světový den měst vyhláší, chce letos připomenout urbanizaci jako faktor rozvoje měst na celé planetě a podpořit mezinárodní spolupráci, která pomáhá čelit globálním výzvám i příležitostem.

Letos v září byly oficiálně zahájeny přípravy na třetí konferenci OSN o bydlení a udržitelném rozvoji měst Habitat III, která se bude konat v roce 2016, a které se zúčastní zástupci téměř 200 členských států OSN. Program OSN pro lidská sídla (UN-Habitat) existuje od roku 1976, kdy se v kanadském Vancouveru uskutečnila první světová konference Habitat. Hlavními cíli tohoto programu jsou podpora přístupu k bydlení, snaha zlepšit životní podmínky ve městech a řešit problémy městské chudoby. Jde tedy o nejnaléhavější cíle globálních diskusí, včetně hledání nových forem financování a získávání prostředků pro činnost řídicí rady i programu jako celku.

[Tisková zpráva MMR ze 31. 10. 2014. Dostupné z: www.mmr.cz]

Ženevská charta OSN o udržitelném bydlení byla schválena

Výbor pro bydlení a management pozemků Evropské hospodářské komise OSN (EHK OSN) schválil dne 8. října během svého 75. výročního jednání text Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení. Obsahuje cíle, principy i klíčová opatření v oblasti bydlení.

Text Charty zahrnuje čtyři klíčové principy určující rámec udržitelného rozvoje bydlení: ochranu životního prostředí, ekonomickou efektivitu, sociální inkluzi a participaci a kulturní přiměřenost. Charta odkazuje na specifickou situaci v individuálních státech regionu EHK OSN, zdůrazňuje význam národních politik a programů podporujících zlepšování životních podmínek zejména ohrožených a znevýhodněných skupin osob. Charta apeluje i na využívání mezinárodních srovnatelných dat.

„Česká republika se na vyjednávání textu charty velmi aktivně podílela a měla přitom příležitost prezentovat své zkušenosti vycházející z transformace právního rámce pro vlastnické i nájemní bydlení,“ řekl náměstek ministryně pro místní rozvoj Daniel Braun. „Je zřejmé, že v důsledku hospodářské krize a důrazu na energetickou úspornost se otázkám dostupnosti a kvality bydlení dostává více pozornosti také v rámci mezinárodní spolupráce,“ dodal.

Ženevská charta OSN o udržitelném bydlení představuje dokument, který bude příspěvkem k diskusím o bydlení a rozvoji měst celkem 56 státům regionu EHK OSN. Debaty proběhnou v roce 2016 na celosvětové konferenci OSN Habitat III. Text charty byl dlouho a podrobně projednáván, jednání se kromě zástupců členských států komise účastnili i zástupci mnoha mezinárodních nevládních organizací. Charta vychází ze Strategie pro udržitelné bydlení, kterou pro období 2014–2020 schválili na svém setkání ministři regionu EHK OSN v říjnu 2013, a je inspirací pro ostatní regionální komise OSN v jejich přípravném procesu pro konferenci Habitat III.

[Tisková zpráva MMR z 9. 10. 2014. Dostupné z: www.mmr.cz]